

ก่อสร้างทางโดยไม่ตรวจสอบแนวเขตให้ถูกต้อง เป็นเหตุให้ต้องรื้อถอน

บทนำ

วันนี้ผู้เขียนขอนำเสนอบทความที่เกี่ยวข้องกับการงานก่อสร้างทางเท้าและระบบระบายน้ำใต้ทางเท้า ซึ่งถือเป็นการจัดทำบริการสาธารณะรูปแบบหนึ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น แต่หากการก่อสร้างได้มีส่วนหนึ่ง ส่วนใดรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของประชาชนข้างเคียง ถือเป็นความบกพร่องของหน่วยงานรัฐที่ไม่ตรวจสอบแนวเขตให้ถูกต้องก่อนดำเนินการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐและเจ้าของที่ดินที่ถูกรุกล้ำ ผู้สนใจสามารถศึกษาได้จากบทความดังที่จะนำเสนอนี้ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากนักน้อย

หลักการและเหตุผล

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งเขตจังหวัด การก่อสร้างทาง การก่อสร้างทางเท้า หรือระบบระบายน้ำใต้ทางเท้า ถือเป็นการจัดทำบริการสาธารณะรูปแบบหนึ่งที่หน่วยงานต้องดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ ซึ่งหากก่อนการดำเนินการ หน่วยงานขาดความระมัดระวังในการตรวจสอบแนวเขตพื้นที่ดำเนินการก่อสร้าง อาจส่งผลกระทบต่อหน่วยงานและเจ้าของที่ดินที่ถูกรุกล้ำแนวเขตได้ ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว อาจเป็นคดีไปยังศาลปกครองได้ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้บุคลากรในองค์กรหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้ามาศึกษาข้อมูล ได้ใช้เป็นแนวทางในการใช้ดุลพินิจในการทำงาน

เนื้อเรื่องบทความ

ผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของที่ดิน ที่ได้รับความเสียหายจากโครงการปรับปรุงทางและสร้างระบบระบายน้ำใต้ทางเท้าของทางหลวงแผ่นดินสายหนึ่ง ซึ่งกรมทางหลวงโดยแขวงทางหลวงได้ทำสัญญาว่าจ้างให้บริษัทเอกชนเข้าดำเนินการ ซึ่งการก่อสร้างดังกล่าว ทางเท้าและท่อระบายน้ำรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดีทางด้านทิศตะวันตกประมาณ ๖๔ ซม. และทิศตะวันออกประมาณ ๙๔ ซม. ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือขอให้สำนักงานทางหลวงแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ต่อมากรมทางหลวงได้มีการตรวจสอบที่ดินส่วนที่พิพาท และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปรองดองเพื่อพิจารณากำหนดค่าทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินที่ถูกเขตทางต่อไป

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ากรก่อสร้างของกรมทางหลวงเป็นการกระทำละเมิด ทำให้ไม่สามารถใช้ที่ดินในส่วนที่ถูกรุกล้ำได้ จึงยื่นฟ้องกรมทางหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และสำนักงานทางหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้รื้อถอนทางเท้าและท่อระบายน้ำออกจากที่ดินพิพาท

ศาลปกครองชั้นต้น ได้มีความเห็นว่ากรมทางหลวงกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี จึงได้มีคำสั่งให้รื้อถอนทางเท้าและท่อระบายน้ำในส่วนที่ถูกรุกล้ำออกเสีย กรมทางหลวงได้อุทธรณ์ว่าได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ซึ่งจะมีการเวนคืนที่ดินต่อไป และแม้ว่าหากจะเกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีอยู่บ้างแต่ก็เป็นพื้นที่ไม่มากนัก และเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยสุจริต การให้รื้อถอนจะทำให้เกิดความเสียหายต่องบประมาณของทางราชการ

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า การที่กรมทางหลวงได้ดำเนินการก่อสร้างทางเท้า และท่อระบายน้ำรुक้าเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดี เป็นการดำเนินการที่ยังไม่ได้ทำการเวนคืนที่ดินส่วนที่รูก้า ตามกฎหมายว่าด้วยการคืนอสังหาริมทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายทางหลวงว่า”เมื่อมีความจำเป็น ที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวง ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์” รวมทั้ง ยังไม่มีการตกลงซื้อขายที่ดิน ส่วนดังกล่าว และไม่มีหลักฐานว่าผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ได้อุทิศที่ดินส่วนพิพาทให้เป็นทาง สาธารณประโยชน์ หรือมีหลักฐานการมอบอำนาจของผู้ฟ้องคดีให้บุคคลใดดำเนินการเช่นว่านั้น กรณีจึงเป็น การกระทำละเมิด ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายตามนัยมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พานิชย์ เมื่อผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์ขอที่ดินคืนในสภาพเดิม และไม่ประสงค์ที่จะขายที่ดินให้แก่กรมทางหลวง ประกอบกับเมื่อพิจารณาภาพถ่ายทางเท้าและท่อระบายน้ำที่ก่อสร้างรูก้าเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดี โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความจำเป็น และดุลยพินิจระหว่างประโยชน์สาธารณะกับความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดี ได้รับแล้ว การรื้อถอนทางเท้าและท่อระบายน้ำเฉพาะส่วนที่รูก้าออกนั้น มิได้กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ แต่ประการใด เนื่องจากเมื่อรื้อถอนออกแล้วยังคงเหลือทางเท้าและท่อระบายน้ำขนาดกว้างเพียงพอ ที่ประชาชนจะใช้ประโยชน์ได้

ศาลปกครองสูงสุดยืนตามศาลปกครองชั้นต้นที่ให้กรมทางหลวงดำเนินการรื้อถอนทางเท้า และท่อระบายน้ำส่วนที่ก่อสร้างรูก้าเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดีให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่ศาลกำหนด

สรุป

จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อผ.๕๘/๒๕๖๕ ได้วางบรรทัดฐานในการปฏิบัติ ราชการ กล่าวคือ หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ เช่น การก่อสร้างหรือปรับปรุงขยายถนน และการจัดทำระบบระบายน้ำ ซึ่งมีแนวเขตคาบเกี่ยวกับที่ดิน ของเอกชนหรือชาวบ้านที่อยู่อาศัยบริเวณดังกล่าว ดังเช่นกรณีนี้หรือกรณีอื่นในทำนองเดียวกัน โดยเจ้าหน้าที่ ควรจะต้องตรวจสอบหลักเขตหรือแนวเขตที่ดินให้มีความชัดเจนก่อนที่จะทำสัญญาจ้างก่อสร้าง เพื่อมิให้เกิด ปัญหาในการก่อสร้าง หรือต้องแก้ไขปัญหาหลังจากการก่อสร้างแล้วเสร็จ อันจะกระทบต่องบประมาณของรัฐ ทั้งนี้ ผู้มีหน้าที่ไม่อาจทำการสร้างทางไปโดยพลการก่อนแล้วค่อยดำเนินการตามขั้นตอนในการจ่ายค่าทดแทน รวมทั้งไม่อาจอ้างว่าดำเนินการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยสุจริตแล้วกระทบกระเทือนต่อสิทธิในทรัพย์สิน ของบุคคลอื่น โดยที่ยังไม่มีการเวนคืนที่ดินตามกฎหมาย หรือตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น หรือเจ้าของ ยังมีได้อุทิศที่ดินให้

หมายเหตุ อ้างอิงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อผ.๕๘/๒๕๖๕

จัดทำโดย ฝ่ายวินัยและส่งเสริมคุณธรรม
กองการเจ้าหน้าที่
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์
ผู้เรียบเรียง นายจิรวิทย์ ครอบรัตน์ นิติกรปฏิบัติการ

